Dr. Nemere Zoltán Óvoda és Bölcsőde

Szakmai programja

2020.

„ A nevelésben a kisgyermekkor sokkal fontosabb a következő éveknél. Amit ez a kor elront, vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet. Ezekben az években eldől az ember sorsa, jóformán egész életére.”

(Kodály Zoltán)

1. Helyzetkép

1.1. Az intézmény adatai

Alapító szerv neve, és címe:	Bokod Község Önkormányzata 2855 Bokod Hősök tere 6.
Az intézmény	
Fenntartójának neve:	Bokod Község Önkormányzatának Képviselő-testülete
Fenntartójának székhelye:	2855 Bokod Hősök tere 6.
Fenntartójának adószáma:	15428770-2-19
Az intézmény neve:	Dr. Nemere Zoltán Óvoda és Bölcsőde
Székhelye:	Bokod, Fő u. 47/A.
Az intézmény típus	többcélú intézmény, óvoda-bölcsőde (a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 20. § (1) b) pontja és 7. § (1) bekezdés a) pontja szerinti intézmény)
Szolgáltató tevékenységének típusa:	Gyermekek napközbeni ellátása
Szolgáltató tevékenységének formája:	bölcsőde
A szolgáltatás megkezdésének időpontja:	2020. november 01.
Ellátási területe:	Bokod község közigazgatási területe
Ágazati azonosítója:	

Engedélyezett férőhelyszáma:	12 fő
Működési engedély hatálya:	határozatlan időre szóló
Az Intézmény működési engedélye ügyében az illetékes hatóság:	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály
Gazdasági besorolás:	Önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv
Bölcsőde vezetője:	Markó Gyöngyi
Szakmai vezetője/ kisgyermeknevelő:	Csonkáné Huszár Tímea
Kisgyermeknevelő:	Lázárné Szűcs Zita
Telefonszám:	34/580-025
E-mail:	óvoda@bokod.hu
Nyitva tartás:	HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 6:00-16:30 óra között

1.2. Bölcsődénk története

Bokodon az 1960-as, 70-es években működött első ízben bölcsőde a 4-es utcában. Az intézmény bezárást követően Oroszlány város bölcsődéje fogadta a gyermekeket, községünkben napjainkig nem volt erre lehetőség.

A kétezres évektől településünk gyermeklétszáma folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott, ez tette lehetővé, hogy óvodánkban a 2,5 éves gyermekek nevelését is biztosítani tudtuk. Ennek köszönhetően 2016-ig nem volt számottevő szülői igény a bölcsődei ellátásra.

A családpolitikai intézkedések hatása községünkben is érezhető lett. 2017-től növekedésnek indult a gyermekek száma, nem csak Bokodon, országos szinten is. Ettől az évtől a települési önkormányzatoknak biztosítaniuk kell a bölcsődei ellátást abban az esetben, amennyiben a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma meghaladja a 40 főt, vagy legalább 5 család jelzi ez irányú igényét.

Bokod Község Önkormányzat Képviselő-testülete közös igazgatású, egységes óvodai, bölcsődei ellátást biztosító intézmény létrehozásával szándékozott megoldani feladat ellátási kötelezettségét. A bölcsőde létesítésére pályázatot nyújtott be, mely első körben nem járt sikerrel. Annak érdekében, hogy a településen élő szülők gyermekelhelyezésére vonatkozó igényeit biztosítani tudja, 2019 nyarán óvodánk további egy csoporttal történő bővítését valósította meg, amely által lehetőség nyílt azon gyermekek felvételére is, akik számára az óvodai nevelés még nem kötelező.

A következő, bölcsőde létrehozására benyújtott pályázat eredményességét követően 2020-ban megkezdődhetett a Dr. Nemere Zoltán Óvoda székhelyén a bölcsőde építése.

Az egy csoporttal működő bölcsődénkben három bölcsődei szakember várja a 3 éven aluli kisgyermekeket.

Gyermekképünk: A gyermekek életkori sajátosságainak, érésének figyelembevételével törekszünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására. Érdeklődő, minden iránt fogékony, nyitott, boldog gyermekeket kívánunk nevelni.

Bölcsődénk egyéni arculatának kialakításánál, az intézmény nevéhez méltóan kiemelt feladatként törekszünk a kisgyermekek mozgásának fejlesztésére, annak érdekében, hogy a bölcsődei, óvodai nevelés egymásra épülő legyen.

Az intézmény minőségpolitikája

Intézményünkben a minőségi munka alapkövetelmény. Ennek garanciája munkatársaink képzettsége, továbbképzése, szakmai fejlesztése és az önképzés. Fontosnak tarjuk az ellátás és a szolgáltatás iránti igény folyamatos vizsgálatát, mérését. A mérések eredményei beépítésre kerülnek az intézmény további működésébe, folyamataiba. Felelősséget érzünk a szülők tájékoztatásáért, azért, hogy partnereinkkel összhangban és azok megelégedettségére végezzük munkánkat. A minőségfejlesztés részeként fontosnak tartjuk a szakmai fejlődést, a gyermekellátás színvonalának megtartását, növelését, az új kutatások eredményeinek megismerését, szakmai munkánkban való felhasználását, az egységes szakmai szemlélet kialakítását és annak megőrzését. A szakmai program az Intézmény szakembereinek szoros együttműködésével valósul meg. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda és a bölcsőde minőségpolitikája egymással koherens legyen. A vezető rendszeresen ellenőrzi, a szakmai munkát. Kétszer ellenőrzi a csoport tevékenységét, az átfogó ellenőrzések évente, a munka minden területére kiterjednek. Minőségpolitikánk teszi lehetővé, hogy intézményünk hosszú távú céljai hatékonyan valósulhassanak meg.

2. Az ellátandó célcsoport, az ellátandó terület jellemzői

A bölcsőde a 3 éven aluli gyerekek napközbeni ellátása keretében, a bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja (továbbiakban Alapprogram) szerint jogszabályban

meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személyek által 1 csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést. Ellátja továbbá a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. §. 25. pontja szerinti 6 éven aluli sajátos nevelési igényű gyermekek napközbeni nevelését és gondozását.

Ellátottak köre: A bölcsőde a családban nevelkedő - 20 hetestől- 3 eves korú - gyermekek szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. Amennyiben a gyermek a 3. életévét január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, a bölcsődei gondozási - nevelési év végéig, azaz augusztus 31-ig, ha szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, maradhat a bölcsődében, abban az esetben, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

A **bölcsődei felvétel** során előnyben kell részesíteni:

- ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- a védelembe vett gyermeket.

A gyermekvédelmi törvény 68. § (3) bekezdés a) pontja alapján a települési önkormányzat jegyzője kötelezheti a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását.

A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával az alábbiak kezdeményezhetik:

- a védőnő
- a háziorvos, házi gyermekorvos
- a család- és gyermekjóléti szolgálat
- gyámhatóság

3. Személyi feltételek

Csoport	Intézményvezető	Kisgyermeknevelő szakmai vezető (középfokú végzettségű)	Kisgyermeknevelő (középfokú végzettségű)	Bölcsődei dajka
1	1 fő	1 fő	1 fő	1 fő

Bölcsődei Szakmai Programunk a kisgyermeknevelőt kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a bölcsődei nevelési folyamatban. A kisgyermek utánzási hajlamából következően a kisgyermeknevelőknek kiemelt azonosulást indikáló szerepe van. Már bölcsődés korban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. A kisgyermeknevelő elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Éppen ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy mit és hogyan mond, miként viselkedik, hogyan öltözködik. A kisgyermek számára meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg a hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Munkánk során nagyon fontosnak tartjuk, hogy a dajka munkáját a kisgyermeknevelőével összehangolttá tegyük, mert a dajkát a gondozó-, nevelőmunka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint a kisgyermeknevelő, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, megfelelő szinten tájékoztatjuk a bölcsőde és a kisgyermeknevelők

nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudja, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánják a kisgyermeknevelők a gyermekcsoport nevelését megvalósítani.

Elvárásaink a kisgyermeknevelők felé:

• Gyermekeknél az érési különbség elfogadása.

• Gazdag módszertani kultúrával rendelkezzen, és alkalmazza azt a szociális és egyéni nevelés során egyaránt.

• Ismerje a csoportjába járó gyermekek családi hátterét, értse meg és ellensúlyozza a családi környezetből eredő kedvezőtlen, a gyermek fejlődését gátló tényezőket. Hátránykompenzáció érdekében tudatosan alkalmazza azokat a nevelői ráhatásokat, amelyek segítik a gyermeki önállóság, kezdeményezőkészség, aktivitás, kreativitás kibontakozását.

Elvárásaink a bölcsődei dajka felé:

• Rugalmas, nyitott, pozitív életszemlélet

• Szeretetteljes, türelmes, halk, modellértékű magatartás;

• Ismerje csoportja szokás-szabályrendszerét,

• Folyamatosan segítse a kisgyermeknevelők irányítása mellett a helyes szokások alakítását (játék, viselkedés, gondozás, étkezés, egyéb tevékenységek);

• Ismerje az intézmény pedagógiai dokumentumait, képezze magát, hogy erősödjenek, bővüljenek kompetenciái;

• Vegye figyelembe az egészséges életmód területén a gyermekek egyéni fejlettségét;

• Biztosítsa a higiénés feltételeket a bölcsőde külső és belső tereiben.

4. Tárgyi feltételek

Bölcsőde helyiségei:

- 1 db csoportszoba
- 1 db gyermeköltöző (átadó helyiség, előszoba)
- 1 db gyermekfürdőszoba
- 1 db játékraktár/tároló helyiség
- 1 db akadálymentes mosdó/ illemhely (szülők számára)
- 1 db előtér/babakocsi tároló

- 1 db kisgyermeknevelői szoba (óvodával közösen)
- 1 db játszókert
- 1 db terasz
- 1 db felnőtt öltöző, mosoda (óvodával közösen)

A helyiségek felszereltsége megfelelő.

A játszókert betölti funkcióját, a gyermekek szabadlevegőn történő játékához szükséges mozgásteret, megfelelő mennyiségű mobil és fix játékeszközt biztosítja.

Nagyméretű játszóeszközök kivételével minden gyermeknek jut azonos típusú játék, ami ennél a korosztálynál elengedhetetlen.

5. A bölcsődei nevelés célja

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jólétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembe vételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve.

A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig, minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a habilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

6. A bölcsődei nevelés alapelvei

6.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és

gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

6.2. A koragyermekkori intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

6.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

6.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

6.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

6.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”- rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetszerűleg magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

6.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

6.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermekek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

6.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a

gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

6.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

7. A bölcsődei nevelés feladatai

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata:

- a családban nevelkedő kisgyermekek napközbeni ellátásának biztosításával (egészséges gyermek esetében 20 hetestől 3 éves korig, SNI gyermek esetében 20 hetestől 6 éves korig), testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek habilitációjának és rehabilitációjának segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

7.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény, jelentős szerepet tölt be a szülői

kompetencia fejlesztésében. A bölcsődében folyó nevelő munka eredményessége nagymértékben függ attól, hogy milyen kapcsolat alakul ki a szülők és a bölcsőde dolgozói között. A gyermek bölcsődei viselkedéséről, fejlődéséről, rendszeresen információt adunk a szülők részére segítséget nyújtunk nevelési kérdésekben. Ez az együttműködési hajlandóság biztos jele, amellyel partnert keres bennünk a szülő a gyermeknevelés nehéz, de örömteli pillanatában is.

Ez a folyamat visszafelé is működik, vagyis a szülők is sok segítséget adnak nevelőmunkánkhoz azzal, hogy feltárják előttünk gyermekük otthoni viselkedését, szokásait, biztosítják számunkra a családlátogatás lehetőségét, jelzik számunkra a problémákat és elégedettségüket egyaránt.

Alapelveink között szerepel, hogy a munkánkat a családi nevelésre építsük, azt, ha kell, kiegészítsük úgy, hogy tiszteletben tartjuk a család értékrendjét, világnézetét, a gyermek személyiségét, jogait, mellyel a kölcsönös bizalmat erősítjük.

7.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

Az egészségnek az egyedi fejlődés minden szakaszában, a nevelési folyamat minden mozzanatában alapvető jelentősége van.

Az egészséges életmód alakításában a következőket biztosítjuk:

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása,
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés,
- a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénás szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő évszakhoz igazodó napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás)
- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Intézményünk óvodájával, mely az ország egyetlen olimpiai óvodája, kiemelt feladatként törekszünk arra, hogy a bölcsődei nevelés kiemelt eleme legyen a mozgás. Az intézményegységek közös célja a mozgás megszerettetése, a gyermekek mozgással történő fejlesztése, mely nagymértékben alakítja a gyermekek pozitív személyiségfejlődését, valamint élményekben gazdag kihívást jelentő, örömteli játékos tapasztalatszerzést biztosít.

7.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

Annak érdekében, hogy a kisgyermekek biztonságban érezzék magukat bölcsődénkben, érezniük kell az őket gondozók szeretetét, hitelességét. Segítjük őket abban, hogy ki tudják fejezni érzelmeiket. Megnyilvánulásaikra pozitív és biztató visszajelzéseket adunk. Fontos, hogy számukra érthető elvárásokat, határokat, napirendet, szokásokat és szabályokat alkalmazzunk.

Feladataink:

- derűs légkör biztosítása,
- a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése,
- a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- az egyéni szükségletek kielégítése, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalom és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőség teremtése a gondozónővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére, az én érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a szocializációs problémával küzdő, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

7.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzet megoldási minták nyújtása,
- az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása,

- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

8. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

„Az egész gyermek olyan, mint egyetlen érzékszerv, minden hatásra reagál, amit emberek váltanak ki belőle. Hogy egész élete egészséges lesz-e vagy sem, attól függ, hogyan viselkednek a közelében". (Rudolf Steiner)

8.1. Tanulás

A bölcsődei tanulás nem más, mint tapasztalat,- és információszerzési folyamat, mely által a gyermek megismeri önmagát, környezetét, fejlődik gondolkodása, alakul viselkedése.

A bölcsődei nevelés területén a tanulás a gyakorlatban nem önálló tevékenységként jelenik meg. A gondozási tevékenységek, a játék, a felnőttel, társakkal való együttes tevékenységek gyakorlása során, a kommunikációs helyzetek közben tanul. Ebben a korban a gyermek személyes kíváncsiságára, érdeklődésére, kérdéseire kapott válaszokból szerezi ismeretei nagy részét az őt körbevevő világról.

A kisgyermekkori tanulás formái:

- utánzás
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- kisgyermeknevelő-gyermekinterakcióból származó ismeretszerzés,
- szokásalakítás.

A játék megfelelő eszköze és módszere is a kisgyermek tanulásának, mivel a játékban általában aktív, belső motivációból eredő érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni, tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése

újabb tevékenységre ösztönzi. A játékok a gondolkodási műveletek gyakoroltatását, a figyelem, emlékezet és a beszéd fejlesztését is szolgálják.

Feladataink:

- Élmények, ismeretek nyújtása, kisgyermeki tanulást biztosító tevékenységek szervezése.
- Beszéd, és kommunikatív képességek fejlődésének biztosítása biztonságos, és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek interakciók által.
- Sajátos nevelési igényű gyermekeknek egyénre szabott tanulási helyzetek, lehetőségek biztosítása.
- Más anyanyelvű gyermekek nyelvi szükségleteinek figyelembe vétele.

8.2. Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a gyermek és a kisgyermeknevelő között. Elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése, a helyes szokások kialakítása. A gondozás minősége meghatározza a gyermek közérzetét, a gyermek felnőtthöz való viszonyát. A gondozási műveletet úgy végezzük, hogy a gyermeknek örömforrás legyen a gondozás, és aktívan együttműködjön. Elvárásaink igazodnak a gyermek életkorához, fejlettségéhez, aktuális állapotához. Ha nincs kedve együttműködni, rugalmasan alkalmazkodunk állapotához, és a műveleteket vagy annak egy részét elvégezzük helyette. A felnőtt tapintatos bánásmódja, elfogadást kifejező verbális és nonverbális kommunikációja kihat a gyermek pozitív énképének kialakulására, az önelfogadásra. Gondozás közben fontos nevelési feladatokat is ellátunk, pl. egészséges életmódra nevelés, helyes szokások kialakítása, életkornak megfelelő napirend kialakítása. Pozitív nevelési módszereket alkalmazunk (dicséret, bátorítás, elismerés). Lehetőségeket ajánlunk, ismereteket adunk. A kisgyermeknevelők a gondozás közbeni tapasztalataikat megbeszélik és egyeztetik az eljárásokat. Ez biztosítja az egységes nevelést. A szülők a beszoktatás alatt, majd azt követően is megfigyelhetik a gondozást, és összevethetik az otthoni módszereikkel.

8.2.1. A gondozás szervezése

A gondozást az ölelkezési időben a saját kisgyermeknevelő, azon túl, és távollét esetén a társ kisgyermeknevelő végzi. A napirendet úgy alakítjuk, hogy elkerülhető legyen a

párhuzamos gondozás. A fürdőszobában lehetőség szerint egy csoportból egy kisgyermeknevelő és legfeljebb két kisgyermek tartózkodik. A gondozásokat úgy szervezzük, hogy elegendő idő jusson a gyermek nyugodt, zavartalan ellátásához, a gyermek aktív együttműködéséhez, a helyes szokások gyakorlásához.

8.2.2. Gondozási műveletek

8.2.2.1. Pelenkázás, WC használat

A gyermekek pelenkázásához egyszer használatos saját pelenkát használunk. A pelenkát naponta többször cseréljük: reggelente szükség szerint, ebéd előtt és alvás után minden pelenkás gyermeket tisztába teszünk. A székletes pelenkát azonnal kicseréljük. A gyermek igényei és fejlettsége szerint a pelenkacserét a pólyázón fektetve vagy állva végezzük. A gyermeknél, ha csak enyhén nedves a bőre, törlőkendőt használunk az alsó test törlésére. A vizeletes és székletes gyermekeknél a folyóvizes lemosást alkalmazzuk. A folyóvizes lemosás tisztább, és kellemesebb komfortérzést ad. A lemosás alatt lehetőséget biztosítunk a vízzel való ismerkedésre, és az együttműködésre. A gyermekvécét, mint lehetőséget ajánljuk fel. A WC papír használatát a fiúknak is ajánljuk, a kislányoknak a törlést a kisgyermeknevelők segítik. A szobatisztaság kialakulását nem sürgetjük, tiszteletben tartjuk az egyéni érési tempót. Az idegrendszeri, pszichoszomatikus fejlettség, együttműködési készség alapján minden gyermek szobatiszta lesz.

8.2.2.2. Testápolás

Testünk tisztasága nem csak elégedettséget és jó érzést ad, hanem a betegségek megelőzésében is szerepe van. Az alapvető tisztasági szokások kialakítását már kisgyermek korban el kell kezdeni. Játék, egyéb tevékenység folyamán a gyerekek keze gyakran piszkos lesz, ezért gyakran kezet mosunk. Mindig kezet mosunk pelenkacsere és a WC használat után. Fontos feladatunk helyes kézmosás tanítása. Arcot akkor mosunk, ha maszatos. A mosakodáshoz folyékony szappant használunk. A kézmosást, törölközést személyes példaadással segítjük.

A tükör előtti fésülködés a mozdulatok gyakorlása mellett, a testséma kialakulása, a saját test jellemzőinek megismerése szempontjából is fontos. A gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően az ebéd után kerül sor a szájöblögetésre, a fogmosásra. A gyereke saját eszközöket használnak. A kisgyermeknevelő megmutatja a helyes mozdulatokat is.

Tanítjuk a helyes orrfújást, a papír zsebkendő használatát.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek ruházata tiszta, ízléses, kényelmes, legyen. Lábbelije kényelmes, jól szellőző legyen, és tartsa a bokáját. Elegendő időt adunk a gyermekeknek az öltözésre, vetkőzésre. Segítjük, figyelemmel kísérjük tevékenységüket, így elkerüljük, hogy a ruhát, cipőt, stb. helytelenül vegye fel, kényelmetlen legyen számára vagy elmenjen a kedve a további együttműködéstől. Az öltözködéssel az esztétikai érzéket, az igényességet fejlesztjük. A gombolást, fűzést játék közben is gyakorolhatják.

A testápolással kapcsolatos szokáskialakítást következetesen végezzük, azzal a céllal, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény, és szokássá váljon a kéz-, arcmosás, az alapos törlés, a fogmosás, a fésülködés, és az igényes, rendezett öltözék.

8.2.2.3. Étkezés

Az egészséges életmódra nevelés része az egészséges táplálkozás. Fontos feladatunk a gyermekek táplálása, az önálló étkezés tanítása, a helyes étkezési szokások kialakítása. Célunk, hogy a gyermekek örömmel, jó étvággyal fogyasszák az ételt.

A gyermekek koruk és fejlettségük szerint, ölben vagy asztalnál ülve, gondozási sorrendben étkeznek. Mindig figyelembe vesszük az egyéni tempót is. Az étkezések azonos időben, kulturált körülmények között, derűs légkörben zajlanak. Az ételt a kisgyermeknevelő megkóstolja, mielőtt odaadja, meggyőződik arról, hogy megfelel a gyermek igényeinek. A gyermekek a játékból érkeznek az asztalhoz, saját helyükre ülnek. A kisgyermeknevelő személyre szólóan terít és tálal. Az együttműködési szándék szerint bevonja a gyermekeket a folyamatba. Az étkezők mellett ülve biztosítja a nyugodt, zavartalan étkezést.

A helyes étkezési szokások (alapos rágás, főzelék, gyümölcs, zöldség fogyasztás) kialakítására nagy hangsúlyt fektetünk. Az új ízeket fokozatosan vezetjük be, ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az étel elfogyasztására. A szülőkkel információkat cserélünk a gyermek étkezési szokásairól. Az étkezésről a kisgyermeknevelők feljegyzést készítenek a gyermekek egyéni dokumentációiba.

8.2.2.4. Pihenés, alvás biztosítása

A gyermekek akkor játszanak, vesznek részt aktívan a gondozásban, ha egyéni igényük szerint megfelelő időt, lehetőséget biztosítunk pihenésre, alvásra. Gyermekfektetőn, puhasarokban, optimális esetekben a teraszon pihenhetnek. Az alváshoz optimális feltételek szükségesek: átszellőztetett szoba, állandó alvó hely, csend, nyugalom, kényelmes ruházat, elalvását segítő cumi, kabala. Egyéni bánásmóddal, testközelséggel, simogatással, halk

énekkel, mesével segítjük az elalvást. Fekvő gyermeknek a fulladásveszélye miatt nem adunk cumisüvegbe folyadékot. Ébredés után csendes játékra van lehetőség, ügyelünk arra, hogy a korán ébredők a még alvókat ne zavarják.

8.3. Játék

A játék a csecsemő és a kisgyermek legfőbb tevékenysége. A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akarati tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban fejlődik.

A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játéktevékenység segíti a társas kapcsolatok alakulását, a gyerekekkel, a kisgyermeknevelővel való együttlét a szociális képességek fejlődését. A gyerekek játékát gazdagítják az élmények.

Feladataink a játékban:

- szükség szerint játékkezdeményezés, megfelelő minta nyújtása, szerepvállalás a játékban,
- játéktevékenység gazdagítása ötletekkel, javaslattal,
- a játékhoz szükséges feltételek (hely, idő, élmény, eszköz, nyugodt légkör) biztosítása,
- a gyermeki kommunikáció fejlesztése a játékban: a beszédkedv, a közlésvágy motiválása, szókincs bővítése, nyelvi kifejezésminták nyújtása, metakommunikációs eszközök alkalmazása,
- felkészítés a közösségi életre,
- a gyermekek tapasztalatainak gazdagítása,
- a játékfajták tartalmának, minőségének javítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva,
- a szociálisan hátrányos helyzetű (HH, HHH), a speciális nevelést igénylő gyerekek megfigyelése, fejlődésének nyomon követése, fejlesztése a játék eszközeivel.

8.4. Mozgás

Az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka a csecsemő-, és kisgyermekkor. A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete.

A mozgás örömélmény, érzelmi hatásokat vált ki. Fejlődik a gyermek érzelmi, szociális, értelmi valamint beszédkészsége, képessége.

A kisgyermekek mozgásigénye rendkívül nagy, szakmai programunk éppen erre építkezik, sokrétűen elégítve ki a gyermek mozgásigényét. Segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervek fejlődését, alakítja a mozgásszokásokat és a játéktudat szintjét.

A mozgás beépül a bölcsődei élet mindennapjaiba. A játékos mozgás segíti az egymásra figyelést, az együttműködési készséget, leszoktat az önzésről, fejlődik a gyermekek kitartása, koncentráló- és állóképessége, szabálytudata.

Programunkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követésének, megsegítésének. Ezzel, valamint az elemi mozgásfajták mindennapos gyakorlásával alapozzuk meg a Dr. Nemere Zoltán Óvoda mozgásra épülő pedagógiai programjának megvalósulását.

Feladataink:

Napi szinten, a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit figyelembe véve a mozgáslehetőség biztosítása, mozgáskedvük felkeltése, egészségük megőrzése érdekében.

- Biztonságos környezet kialakítása.
- Megfelelő eszközök biztosítása, melyek motiválttá teszik a gyermeket a mozgásra, fenntartják mozgásaktivitásukat, biztonságosak.
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása: megfelelő nagyságú mozgástér, hempergő, elkerített játszósarok, szabadban való mozgás.
- A gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez igazított tevékenység tervezése.

8.5. Mondóka, ének

Cél: a zene iránti érdeklődés felkeltése, a befogadásra való képesség megalapozása, a közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, ami fejleszti a gyerek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, biztosítja zenei élményhez jutását, a hagyományok megismerését és továbbélését.

Az ének, a zene fontos szerepet tölt be életünkben, nélküle sivárabb, egyhangúbb, szürkébb lenne a világ. Éppen ezért minden nap sor kerül az éneklésre, személyes kapcsolatokban,

játékhelyzetekben, vagy a gyerekek kívánságának megfelelően. Mindez pozitív érzelmeket, örömélményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermekeknek. A közös mondókázás, éneklés, zenehallgatás hozzájárul a kisgyermekek lelki egészségéhez, a derűs, barátságos csoportlégkör biztosításához.

A dalanyag kiválasztását elsősorban az évszakokhoz, az ünnepekhez kötjük. A zenei anyag zömét a játékos mondókák, gyerekdalok, népdalok, értékes zenei művek adják.

Fontos szerepet kap csoportunkban a zenehallgatás. A kisgyermeknevelők énekét, hangszeres előadását, komolyzenei, népzenei alkotások, kortárs szerzők gyermekdalai egészítik ki.

Feladataink:

- A kisgyermekek életkori sajátosságaihoz, fejlettségéhez, érzelmi hangulatához igazodó zenei anyag biztosítása.
- A készségek fejlesztése: zenei hallás, ritmusérzék, éneklési készség, harmonikus mozgás, zenei kreativitás alakítása az énekes játékokkal, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal
- Zenei élmények, tapasztalatszerzés biztosítása: A környezet hangjainak megfigyeltetése, zenei élmény nyújtása, a kisgyermeknevelő éneke, beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, zenehallgatás, éneklés ösztönzése.
- A felhasznált zenei anyagok (ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok) igényes, az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Érzelmi alapon segíteni a nyelvi képességek mondókákkal való fejlesztését, az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását a személyiség fejlődését gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.

8.6. Vers, mese

Cél: A gyerek szívesen hallgassa a mondókákat, verseket, meséket, váljon az irodalmi élmények aktív befogadójává.

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi (beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet) és szociális fejlődésére. A mondóka, vers ritmusa, képes könyv nézegetése közbeni közelség, a mese tartalma az érzelmeken keresztül hat a gyermeki személyiségre. Információkat, ismereteket nyújt, oly módon, amire szinte semmilyen egyéb helyzetben nincs mód.

A képeskönyveket tudatos megfontolással szerezzük be. A művészeti alkotás, hagyományőrzés, mint minőség, és a kisgyermek számára érthető megközelítés a megfelelő választás. Fontosnak tartjuk, hogy megfelelő irodalmi anyaggal rendelkezzünk (vers, mese, mondóka), melyből a gyermekek igénye, fejlettsége szerint válogathatunk, adott szituációkhoz (rajzolás, gyurma, főzőcske, stb.) kapcsolódni tudunk.

A gyermekek a népi mondókák, versek, mesék mellett, azokat a történeteket is szeretik, amelyek róluk szólnak, a mindennapi eseményeiket, élményeiket fogalmazzuk meg. Közös öröm, az én-tudat és a gyermeki emlékezet fejlesztése együttesen érvényesül.

A mindennapi mesék, versek hatására, nő, erősödik a gyerekek beszédkedve, önkifejező vágya. A mese hatására az amúgy szorongó, visszahúzódó gyerekek is megfeledkeznek gátlásaikról, gyakrabban és bátrabban nyilvánulnak meg, mint általában.

Feladataink:

- Motiváció, nyugodt, derűs légkör megteremtése.
- Szülők tájékoztatása a vers, mese, mondókaanyagról.
- A gyermekek életkori sajátosságainak, az adott témának megfelelő mesék, versek kiválasztása (a magyar gyermekköltészet, népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek.
- Képeskönyvek biztosítás, helyes használatának bemutatása.
- Megfelelő előadásmód (hangszín, hanglejtés, helyes artikuláció, stb.), a nyelvi, stilisztikai eszközök használata.

8.7. Alkotó tevékenységek

Cél: a gyermek élmény és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése. A gyermek tér – forma – szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az ábrázoló tevékenység a gyermek ízlésének, alkotó-, befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatását, esztétikai nevelését szolgálja.

A tevékenység maga az örömforrás, érzelmek feldolgozása, az önkifejezés. A kisgyermeknevelők életkornak megfelelő, változatos eszközökkel, játszóhely biztosításával, állandó felügyelettel, technikai tanácsadással segítik a tevékenységet. Az alkotó tevékenység kibontakozása szempontjából alapvető tevékenységnek tekintjük a firka- korszakát. A sokféle tevékenység során (rajzolás, festés, tépés, gyurmázás…) fejlődik a kéz finommozgása, a rész és egész viszonyának megértése, a térbeli tájékozódás.

A gyermekek alkotókedvét dicsérettel, bátorítással, elismeréssel erősítjük. A firkákat, rajzokat, alkotásokat megbecsüljük, megőrizzük. A csoportszobákat, öltözőket a gyermeki alkotásokkal és a kisgyermeknevelők által készített évszaknak megfelelő, ízléses dekorációkkal, képekkel, fotókkal, díszítjük, mellyel a kisgyermekek vizuális nevelését, esztétikai érzékét fejlesztjük.

Feladataink:

- Az ábrázolás különböző fajtáinak biztosítása (nyomhagyó eszközökkel való tevékenység, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés, festés vastag ecsettel, építés)
- Megfelelő hely, idő, eszköz, szabad alkotás lehetőségének biztosítása.
- Esztétikus tárgyi környezet biztosítása.
- A tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások, valamint az eszközök helyes használatának bemutatása, figyelemmel kísérése.
- Érdeklődés, elutasítás, csodálkozás, díszítőkedv és készség felkeltése, forma- és színképzetek kialakítása.

- A rajzolás, festés, mintázás egyszerű elemeinek megismertetése.

8.8. Egyéb tevékenységek

Cél:

- olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- Alakuljon önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk, felelősségérzetük és felelősségtudatuk.

A tevékenysége az utánzási vágyból, a környezetében látott felnőtt cselekvések utánzásából fakad. Amennyiben a cselekvés rendszeressé válik, az egész környezet, a közösség javát szolgálja.

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. virághlocsolás, levélgereblyézés, süteménysütés, saláta készítés, madarak etetése stb.).

Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak és kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat.

9. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

9.1. „Saját kisgyermeknevelői” rendszer

Bölcsődénkben a „saját kisgyermeknevelő”- rendszer keretében végezzük a nevelő-gondozó tevékenységet, amely a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (6-7 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapot, naplót, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője. Az un. ölelkezési időben - azaz időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban van - idejét elsősorban a „saját” gyermekei nevelésére, gondozására fordítja.

A „saját kisgyermeknevelő” rendszerben több figyelem jut minden gyerekre, számon lehet tartani az egyéni igényeit, problémáit, szokásait, a „saját” kisgyermeknevelőjük segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

9.2. Gyermekcsoportok szervezése

A minőségi bölcsődei nevelés érdekében törvényességi előírásoknak megfelelő csoportlétszámmal működünk. Ennek alapján a csoport létszáma maximum 14 fő lehet. Mivel egy bölcsődei csoportunk van, a gyermekek életkora szerint csoportunk vegyes életkorú.

A műszakbeosztásokat a helyi adottságok alakítják. A gyermekek soha nem maradhatnak felügyelet nélkül, még akkor sem, ha a kisgyermeknevelői létszám nem teljes.

9.3. Napirend

Napirendünk szervezett, folyamatos, rugalmas, mely a gyermekek szükségleteit, igényeit hivatott biztosítani. Ezzel teremtjük meg a gyermekek biztonságérzetét, a játék folyamatosságát, a várakozás nélküli ellátást.

A gyermekek életkori sajátosságainak, és egyéni igényeinek figyelembe vételével tervezzük és valósítjuk meg a napirendet. Figyelembe vesszük a csoport életkori összetételét, a gyermekek szükségleteit, igazodunk az évszakokhoz, az időjáráshoz, a nyitva tartási időhöz, az épület adottságaihoz. Folyamatos kapcsolatot ápolunk a szülőkkel, annak érdekében, hogy a családi és bölcsődei nevelés összhangját megteremtsük. A csoportok napirendjéről a szülőket tájékoztatjuk.

Feladataink:

- a családi nevelés és a bölcsődei nevelés összhangjának megteremtése,
- a nyugodt csoportlégkör, és a nyugodt gondozás feltételeinek megteremtése,
- gördülékeny napirend érdekében a jó munkaszervezés,
- közösen szervezett, összehangolt munkavégzés a kisgyermeknevelők és a dajka között, szükség esetén az óvoda kisgyermeknevelő végzettségű óvodapedagógusával,
- a gyermekek napirendjéhez igazodó munkarend biztosítása.

10. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A gyermeknevelés elsőszámú színtere a család, a bölcsőde folytatja, segíti, szükség esetén korrigálja a megkezdett nevelési feladatot. Az eredményes nevelés alapvető feltétele, hogy megismerjük a családot, rendszeres kapcsolatot ápoljunk vele, és, hogy a gyermekeket érintő kérdésekben kölcsönös bizalommal tájékoztassuk egymást. Ennek érdekében a kapcsolattartást több csatornán keresztül valósítjuk meg.

10.1. A családlátogatás

Célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a családok megismerése, a bizalmi kapcsolat, és a későbbi, sikeres együttműködés megalapozása.

A családlátogatást lehetőség szerint a beszoktatás előtt (figyelembe véve a kisgyermek ébrenléti időszakát, lehetőleg mindkét szülő jelenlétét) szervezzük meg, hogy a kisgyermek már otthonában láthassa, megismerhesse kisgyermeknevelőjét. Amennyiben erre nem nyílik lehetőség, akkor a beszoktatási időszakban látogatjuk meg a családot.

A családlátogatás során fontos információhoz jutunk a gyermek otthoni környezetéről, a szülők gyermeknevelési módszereiről, szokásokról, a család szociokulturális hátteréről. A szülőnek is lehetősége nyílik arra, hogy azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízza, jobban megismerje, továbbá, hogy bővebb információkhoz jusson a bölcsődei életről.

10.2. Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás

A három éven aluli gyermekek természetes élettere a család. Hasonló korú társakkal való együtt nevelkedése nem saját, hanem a társadalmi igény. Feladatunk, hogy az igény kielégítése mellett csökkentsük azokat a problémákat, nehézségeket, amelyeket a szülőktől való elválás, a környezetváltozás okoz. Ezt a célt szolgálja a szülővel történő fokozatos beszoktatás, amit a szülőkkel egyeztetve, a szakma alapelvei és a felhalmozódott tapasztalati értékeink és a kisgyermek érdekei szerint tervezünk és végzünk.
A szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamata:

- Szülők korrekt tájékoztatása a szülők irányába.
- A szülő részéről a módszer elfogadása.
- A beszoktatás időtartama gyermektől függő, kb. 2 hét.
- A beszoktatás első hetében a szülővel együtt, a második hetében a szülő állandó jelenléte nélkül történik.

- A beszoktatás első hetében úgy kell a beszoktatási időt alakítani, hogy az anya, vagy az apa a gyermekével valamennyi gondozási műveletet elvégezhesse és a kisgyermeknevelő azokat megfigyelhesse.
- A gyermek együttműködésétől függően a „saját" kisgyermeknevelője az első napokban is kísérletet tehet egy-egy gondozási művelet elvégzésére az anya jelenlétében.
- A 3.-4. naptól a „saját" kisgyermeknevelője veszi át fokozatosan az anyától a gondozási műveleteket.
- A beszoktatási terv alapján- a beszoktatás során a kisgyermeknevelők segítik az egész családot, tiszteletben tartják az otthoni szokásokat a szakmai elvek szabta kereteken belül.
- A szülők megismerhetik az ellátás minden részleteit, közvetlenül láthatják a nevelő munkát, a nevelői magatartást, módszereket.

10.3. Napi kapcsolattartás

Célja**:** a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról.

A kisgyermek neveléséhez elengedhetetlen, hogy a szülőkkel kölcsönösen tájékoztassuk egymást. Erre a bölcsődébe érkezéskor és a hazaadáskor kerül sor. Érkezéskor a szülő nyújt információt az előző nap gyermekkel kapcsolatos eseményeiről, a gyermek egészségügyi állapotáról, változásairól. Hazaadáskor a kisgyermeknevelőink korrekt, udvarias, tapintatos módon, röviden tájékoztatják a szülőket (hangulata, közérzete, társkapcsolata, beszéd, játék, mozgás, étkezés, alvás, levegőzés, önállóság, stb.). Fontos, hogy mind a pozitív, mind a negatív eseményekről történjen meg a tájékoztatás.

A napi beszélgetések formálják a kapcsolatot és erősítik a bizalmat, lehetőséget adnak a gyermek és egymás jobb megismerésére, a nevelés összehangolására.
A napi kapcsolattartás során kerül sor az egyéni igények, kérések megfogalmazására is.

A folyamatos tájékoztatás eszköze a rendszeresen vezetett **üzenő füzet,** ebben kölcsönösen és írásban tájékoztatják egymást szülő és kisgyermeknevelő a gyermekkel kapcsolatos

megélt tapasztalatokról, a gyermek fejlődésében érzékelhető változásokról (fejlődés vagy elakadás, közös tennivaló stb.)

10.4. Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Erre előre egyeztetett időpontban, vagy fogadóóra keretében kerül sor. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, az intézményvezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

10.5. A szülőcsoportos beszélgetések

A kapcsolattartásnak ezen módja lehetővé teszi, hogy az adott csoporthoz tartozó gyermekek szülei szervezett formában találkozhassanak, beszélgethessenek aktuális témákról a gyermekek fejlődésével, nevelésével kapcsolatban. A beszélgetések lehetőséget adnak a családi nevelés segítésére, a gyermek személyiségfejlődésének, szocializációjának elősegítésére, az egymástól hallott helyzetkezelési módok tovább gondolására.

A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

Évente legalább három alkalommal kerül sor. Az időpontokról a szülőket időben tájékoztatjuk. A beszélgetések erősítik a partneri együttműködést, a bizalomra épülő jó kapcsolatot. Szülői közösségek alakulhatnak ki.

10.6. Szülői értekezletek

A kapcsolattartás ezen fórumán adunk tájékoztatást az egész intézményt érintő, valamint a bölcsődei csoportot érintő általános kérdésekről, valamint ezek az alkalmak segítik elő, hogy a gyermekeket érintő, szülőkkel közös alapokon nyugvó döntések megszülessenek.

Az intézményvezető évente legalább három alkalommal hív össze szülői értekezletet, intézményi szinten, melyet, bölcsődei csoportértekezlet követ. (szeptember, január, május).

A szülői értekezlet bölcsődei témái elsősorban:

- a szakmai program bemutatása,
- házirend ismertetése,
- bölcsődei neveléssel, gondozással összefüggő tájékoztatás,
- szülők kérdéseinek megválaszolása.

10.7. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák a direkt kapcsolattartási formák kiegészítését szolgálják. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

10.8. Szervezett közös programok

- Márton-napi készülődés
- bölcsődei angyalműhely (csak szülőkkel)
- anyák napja
- családi nap (apák napja, közös játék, beszélgetés, szalonnasütés az intézmény udvarán, csatlakozva az óvoda népszerű programjához).

A gyermekek a szülők biztonságot adó jelenlétében szereznek tapasztalatokat a társas helyzetekről, együtt játszhatnak szüleikkel és kortársaikkal. Az alkalom, az együttlét, a közös élmény a kapcsolati háló megerősödését hozhatja, és a másik más szempontú megismerésére nyújt lehetőséget. A kapcsolati háló bővülését hozza a szülő-szülő vonatkozásában is.

11.Ünnepeink

Tervező és szervező munkánk fontos része a bölcsődei ünnepek megszervezése, lebonyolítása.

Ünnepeink:

- Mikulás,
- Karácsony,
- Farsang
- Húsvét,
- Anyák napja,
- Apák napja
- „Böli” olimpia óvodai rendezvénnyel közösen
- Gyereknap

12.Kapcsolataink egyéb intézményekkel

A bölcsőde a társadalomban elfoglalt helye szerint különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel van kapcsolatban. Bölcsődénk az alábbiakkal intézményekkel/szolgáltatókkal áll kapcsolatban:

Óvoda – bölcsőde kapcsolata

Kapcsolatunk alapja a tartalmas, kölcsönös együttműködés. Megismerjük egymás szakmai elveit, célkitűzéseit, szakmai kompetenciáját. Kisgyermeknevelőink az óvodai nevelés során dajka munkakörben dolgoztak. Tapasztalataikat, az intézmény szervezeti kultúráját, adaptálható szokásait, elveit, etikai normáit magukkal viszik, mely a bölcsődei nevelés eredményességének egyik alappillérét adja. Mindezek a kisgyermek érzelmi biztonságát, folyamatos fejlődésének fenntartását szolgálják, intézményváltásnál segítenek az új környezetbe történő beilleszkedésben.

Kölcsönösen részt veszünk egymás szakmai programjain, megismerjük egymás munkáját, összehangoljuk nevelési programunkat. A nagyobb bölcsődéseink látogatást tesznek a leendő óvodájukba.

Gyermekjóléti Szolgálat– Bölcsőde kapcsolata

Rendszeres és folyamatos kapcsolatot tartunk fenn.

Ha a bölcsődében valamilyen problémát észlelünk a gyermekekkel kapcsolatban (elhanyagolás, bántalmazás, stb.) jelezzük a Gyermekjóléti Szolgálat felé. Részt veszünk a Gyermekjóléti Szolgálat szervező és koordináló tevékenységében a napközbeni alapellátás jelzőrendszereként.

Gyermekorvos, védőnői szolgálat

Tartalmas kapcsolatot alakítunk ki az bölcsőde orvosával, védőnővel.

Az orvos heti 1 alkalommal meglátogatja bölcsődénket (vizsgálat, gyógyszer receptre való kiírása, tanácsadás, tapasztalatcsere), feladatait havi 4 órában végzi.

Pedagógiai Szakszolgálat – bölcsőde

- Szolgáltatásaikat a szülők térítésmentesen vehetik igénybe.

- Nevelési tanácsadó – amennyiben szükséges, kérjük gyermekeink vizsgálatát illetve fejlesztésüket.

Szakértői és Rehabilitációs Bizottság – bölcsőde

Elvégzik a gyermek szűrővizsgálatát, mely alapján megállapítják, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű-e, valamint javaslatot tesznek a gyermek fejlesztésének területére, tartalmára, a fejlesztés helyére, a különleges gondozás keretében történő ellátásra.

Önkormányzati Szociális Szolgálat - bölcsőde

Amennyiben észleljük, de saját eszközökkel nem tudjuk megszűntetni a gyermeket veszélyeztető okokat, segítséget kérünk a Szakszolgálat dolgozóitól. Kapcsolattartásunk állandó, rendszeresen felkeresik intézményünket a szakszolgálat munkatársai akkor is, ha az intézmény körében nincs veszélyeztetett helyzetű gyermek, segítségre szoruló család.

Gyámhatóság - bölcsőde

Szükség esetén felvesszük velük a kapcsolatot, segítünk a gyermekek érdekében a legjobb megoldást megtalálni.

Szakmai kapcsolati rendszer

Szociális és Munkaügyi Minisztérium, SZMI, Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala, KDR Módszertani Bölcsőde, egyesület.

13. A bölcsődés gyermek óvodába való átlépésének megsegítése

A bölcsődei ellátásból az óvodai ellátásba kerülés komoly váltás a család, de leginkább a gyermek számára. Miközben a bölcsődei tapasztalatok segítik a gyermeket, az óvodai ellátáshoz való alkalmazkodásnak lehetnek nehézségei.

- Új fizikai környezet,

- más elvárások, bizonyos szempontból más szokások,
- a bölcsődei csoporthoz képest lényegesen nagyobb szociális sűrűség,
- az ellátó személyek mások,
- elveszíti a gyermek korábbi bölcsődében kiépült kötéseit, kapcsolatait.

Mindezek megterhelhetik a gyermeket, ennek kivédésére szüksége van segítségre, hogy a beilleszkedés, adaptáció sikeresebben valósuljon meg. A gyermek megsegítése áttételesen a felnőtteken keresztül valósulhat meg, többféle módon, formában segítik, könnyebbé teszik a gyermek számára az átlépést az óvodai életbe. Ennek keretében gondoskodnak arról, hogy a bölcsődei kapcsolatok, kötődések megszakadása ne okozzon traumát a gyermeknek, ezek lélektanilag szépen záruljanak le.

A fejlődés leggyakoribb jellemzői a bölcsődés kor végére:

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

Az eljárás egyes lépéseinek megválasztása függ a téri, idői és személyi feltételektől. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a lehető legtöbb segítő lépést iktassák be a felnőttek a gyermek megsegítése érdekében.

1. A bölcsődében, közösen tisztázzák (szülő, bölcsődevezető, kisgyermeknevelő, óvoda), hogy ki megy óvodába, és hogy ki melyik csoportba kerül.

2. A kisgyermeknevelő átsétál óvodába készülő gyermekeivel az óvodai csoportba, hogy ismerkedjenek az új hellyel.

3. Az óvónő is meglátogatja a bölcsődében a leendő óvodásokat.

4. Az utolsó szülőcsoportos beszélgetés témája a bölcsődében az óvodába való átlépés. Ennek milyen lehetséges nehézségei lehetnek? Melyek az átállást megkönnyítő lépések, feladatok? A szülőkben ezzel kapcsolatban milyen félelmek, érzések, aggodalmak vannak? (Ha a szülő rossz érzései kimondhatók, már nem terhelik meg az óvodába való átlépés folyamatát. Amennyiben arra mód van az óvónő is elmegy erre az utolsó szülőcsoportos beszélgetésre.

5. A szülő is otthon beszélget az óvodáról gyermekének, ha módjukban áll, el is látogatnak oda.

6. Az utolsó bölcsődében töltött napon a gyerekek a kisgyermeknevelővel: játszanak, beszélgetnek, régi képeket nézegetnek, felidéznek régi emlékeket. A gyermekek számára búcsú ajándékot készítenek. Így nyílik lehetőség bensőséges, személyes búcsúzkodásra.

7. A kisgyermeknevelő, ha módjában áll, meglátogatja a már az óvodába járó volt bölcsődés gyermekét, illetve tájékozódik arról, hogy sikerült beilleszkednie

8. A már óvodás gyerekek eljönnek a bölcsődébe meglátogatni régi helyüket, kisgyermeknevelőjüket.

14. A bölcsődénk szakmai dokumentumai

Dokumentum megnevezése	A dokumentum vezetésének tartalma/rendszeressége
A nevelő-gondozó szakmai munka alapdokumentumai	
A Bölcsődei Nevelés Országos Alapprogramja	országos program
Bölcsőde Szakmai Programja	helyi program, ötévenként felülvizsgáljuk
Bölcsőde éves munkaterve	éves terv, évente értékelésre kerül
Bölcsődei csoport dokumentuma	
Csoportnapló	Naponta vezeti a kisgyermeknevelő
Gondozási, ültetési, altatási rend	Aktuálisan változik, csoportszobában megtalálható
Gyermek egyéni fejlődésének dokumentumai	
Személyiség lap	Bölcsődébe lépéskor a szülő tölti ki.
Egyéni fejlődési napló • családlátogatás tapasztalatai • beszoktatás tapasztalatai, • aktuális fejlettség, • megfigyelések, tapasztalatok	A naplót a gyermek „Saját kisgyermeknevelője” vezeti, negyedévente. *A napló vezetésének célja:* hogy rögzítsük, a gyermek a különböző életkorban milyen fejlődési szinten áll, fejlődésében előrelépés vagy lemaradás tapasztalható. A fejlődési napló felhívja a kisgyermeknevelő figyelmét arra, hogy mi az, amire fokozottabban kell

	ügyelnie a gyermek nevelése-gondozása közben.
Bölcsődei gyermek egészségügyi törzslap, fejlődési lappal együtt • Egészségügyi történések, igazolások bejegyzése • orvosi vizsgálatok eredményei • Szakértői bizottság véleményei • rendkívüli családi események • betegségek stb. • megfigyelési szempontok	A gyermek 1 éves koráig havonta, később negyedévente kell vezetni. Aktuálisan kell vezetni
Üzenő füzet	Az üzenő füzetben kisgyermeknevelő és a szülő kölcsönösen tájékoztatják egymást. A szülő a bölcsődébe érkezés előtt jellemzi gyermekét. Tartalma: • beszoktatás folyamata, • a nap folyamán új tevékenység, fejlődésbeli változás, • események, köszöntők, stb. • gyermek fejlődésének nyomon követése (fejlődési napló szempontjai alapján).
Egyéb dokumentumok: • Bölcsődei napi jelenlét kimutatása • Gyermekétkezés jelentése	Naponta kell vezetni.

„Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti.

Amit lát is, már inkább megjegyzi.

De amiben Ő maga is tevékenyen részt vesz,

az bizonyosan bevésődik az emlékezetébe.”

(Kodály Zoltán)

A szakmai program jogszabályi háttere

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 369/2013. (X. 24.) kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 328/2011. (XII. 29.) kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti
- alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 368/2011. (XII. 31.) kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai, módszertani levél (NRSZH, 2012.)
- 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM-rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

Felhasznált irodalom

1. A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja 2017.

   https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/Bolcsodei%20neveles-gondozas%20orszagos%20alapprogramja%202017..pdf

2. A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai Budapest 2012 https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/A%20bolcsodei%20neveles-gondozas%20szakmai%20szabalyai.pdf

3. Környei Vackor Óvoda és Bölcsőde Szakmai Program 2016. http://vackorovoda.kornye.hu/dokumentumok

4. Százszorszép Bölcsőde Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai programja 2020.03.1. https://www.szekesfehervar.hu/_upload/editor/2020/Onkormanyzat/dukumentumok/bolcsodek/2020_03_01_-_Szazszorszep_Szakmai_program.pdf

5. Kék bagoly bölcsőde Szakmai program 2019-2022.

   http://www.janossomorja.hu/wp-content/uploads/2018/06/Szakmai-program.pdf

6. Herendi Hétszínvilág Óvoda és Bölcsőde

   https://herendovi.hu/bolcsodei-szakmai-program

7. Dr. Nemere Zoltán Óvoda 2855 Bokod Fő u. 47/A. Játékra épülő, komplex személyiségfejlesztő pedagógiai program 2018.

8. TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér

   Napközbeni ellátás – bölcsőde. Budapest 2011. szeptember

Legitimációs záradék

A Szakmai Program 2020. november 01. napjától visszavonásig érvényes.

A Szakmai Program a bölcsőde csoportszobájában elérhető a szülők számára, valamint megtekinthető a www.bokodiovi.gportal.hu oldalon. A felvételt követő első szülői értekezleten az intézményvezető ismerteti a szülőkkel.

Bokod Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Dr. Nemere Zoltán Óvoda és Bölcsőde szakmai programját megismerte, elfogadta, 59/2020(VIII.25.)számú önkormányzati határozattal jóváhagyta.

Bokod 2020. augusztus 26.

Bokod Község Önkormányzata • Komárom-Esztergom megye •

.....

fenntartó képviselője

Bokod 2020. augusztus 26.

Dr. Nemere Zoltán Óvoda 2805 Bokod, Fő utca 47/A.

Markó Gyöngyi

intézményvezető

Tartalom

1. Helyzetkép ... 2
1.1. Az intézmény adatai ... 2
1.2. Bölcsődénk története ... 3
2. Az ellátandó célcsoport, az ellátandó terület jellemzői ... 4
3. Személyi feltételek ... 6
4. Tárgyi feltételek ... 7
5. A bölcsődei nevelés célja ... 8
6. A bölcsődei nevelés alapelvei ... 8
6.1. A család rendszerszemléletű megközelítése ... 8
6.2. A koragyermekkori intervenciós szemlélet befogadása ... 9
6.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete ... 9
6.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete ... 9
6.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe ... 9
6.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése ... 10
6.7. Fokozatosság megvalósítása ... 10
6.8. Egyéni bánásmód érvényesítése ... 10
6.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége ... 10
6.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása ... 11
7. A bölcsődei nevelés feladatai ... 11
7.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása ... 12
7.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése ... 13
7.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése ... 13
8. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei ... 14
8.1. Tanulás ... 14
8.2. Gondozás ... 15
8.2.1. A gondozás szervezése ... 15
8.2.2. Gondozási műveletek ... 16
8.3. Játék ... 18
8.4. Mozgás ... 18
8.5. Mondóka, ének ... 19
8.6. Vers, mese ... 20
8.7. Alkotó tevékenységek ... 22

8.8. Egyéb tevékenységek ... 23
9. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei ... 23
9.1. „Saját kisgyermeknevelői” rendszer ... 23
9.2. Gyermekcsoportok szervezése ... 24
9.3. Napirend ... 24
10. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei ... 24
10.1. A családlátogatás ... 25
10.2. Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás ... 25
10.3. Napi kapcsolattartás ... 26
10.4. Egyéni beszélgetés ... 27
10.5. A szülőcsoportos beszélgetések ... 27
10.6. Szülői értekezletek ... 27
10.7. Indirekt kapcsolattartási formák ... 28
10.8. Szervezett közös programok ... 28
11. Ünnepeink ... 28
12. Kapcsolataink egyéb intézményekkel ... 29
13. A bölcsődés gyermek óvodába való átlépésének megsegítése ... 30
14. A bölcsődénk szakmai dokumentumai ... 32
A szakmai program jogszabályi háttere ... 34
Felhasznált irodalom ... 34
Legitimációs záradék ... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**